

Afgewogen

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

BG.Legal
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 633
5201 AP 's-Hertogenbosch

Informatievoorziening

Stadhuis
Grote Kerkplein 15
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Telefoon [REDACTED]
[REDACTED]@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Behandeld door

Datum

Onderwerp

[REDACTED]
13 maart 2023
WOO-verzoek mbt Algoritmen

Geachte [REDACTED],

Op donderdag 2 maart jl heeft u ons college van burgemeester en wethouders op grond van de Wet open overheid ("Woo") verzocht om informatie over :

- (i) het gebruik van algoritmes bij het evalueren van en nemen van beslissingen over mensen;
- (ii) het uitvoeren van IAMA's door degene die dergelijke algoritmes gebruiken c.q. willen gaan gebruiken;
- (iii) de rapportages die worden opgemaakt n.a.v. het uitvoeren van een IAMA.

Op vrijdag 10 maart jl. is u, namens het college van burgemeester en wethouders, de ontvangst bevestigd van uw Woo-verzoek en is u te kennen gegeven dat u uiterlijk op 31 maart een besluit tegemoet kon zien. Hierbij is u tevens medegedeeld dat het zou kunnen zijn dat die datum niet haalbaar zou blijken.

Het resultaat van deze beoordeling is dat we deze documenten bij deze brief aan u verstrekken.

Hierbij dient het algemene belang dat is gemoeid met openbaarheid van overheidsinformatie afgewogen te worden tegen de belangen die in de artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo bescherming hebben gevonden. Bezien moet worden of deze belangen aan openbaarmaking in de weg staan.

Na bestudering van de ingediende zienswijze, zijn wij van oordeel dat er geen redenen zijn om de gevraagde gegevens niet te verstrekken.

Datum 13 maart 2023

Ons kenmerk

Openbaarmaking

Gelet op het voorgaande, is besloten om de documenten die betrekking hebben op uw verzoek met inachtneming van hoofdstuk 5 van de Woo openbaar te maken.

Er zijn in de documenten delen weggelakt, en derhalve is informatie gedeeltelijk verstrekt, omdat deze delen van de documenten informatie bevatten die herleidbaar is tot individuele personen. Openbaarmaking hiervan leidt naar ons oordeel tot een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de in deze documenten genoemde personen, hetgeen dient te worden voorkomen. De juridische grondslag hiertoe is gelegen in artikel 5.1, tweede lid, sub e Woo.

Vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders,

Jeroen Danse
Hoofd van de afdeling Informatievoorziening

Jeroen Danse
27 03 2023

Bezwaar

Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na dagtekening van het besluit schriftelijk en gemotiveerd een bezwaarschrift indienen bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwolle, Postbus 10007, 8000 GA Zwolle. In het bezwaarschrift moeten in ieder geval uw naam, adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit en de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit vermeld worden.

Het besluit treedt direct in werking, ook als er bezwaar wordt ingesteld. Bent u van mening dat, zolang nog niet op het bezwaarschrift is beslist, het besluit niet in werking zou moeten treden, dan kunt u aan de voorzieningenrechter van de bevoegde rechtbank een voorlopige voorziening vragen. Aan de procedure voor een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden.

Akte van ondertekening

Dit bewijsdocument bevat de gegevens van het ondertekenverzoek alsmede een auditlog van het ondertekentraject welke de ondertekenaars van het document hebben doorlopen.

Algemene informatie

Document naam	DATUM Besluit Woo verstrekken gegevens	Ondertekentermijn	30 dagen
Document ID	d681d278-4919-40ac-9cb6-e29841b15e31	Aanbieder	ONS Zwolle
Aanmaakdatum	vrijdag 24 maart 2023 15:05 CET		

Ondertekenaar 1

 Naam	Jeroen Danse		
 Verzoek verzonden	vrijdag 24 maart 2023 15:05 CET	E-mail adres	j.danse@zwoelle.nl
 Document geopend	maandag 27 maart 2023 08:14 CEST		
 Muis handtekening	maandag 27 maart 2023 08:15 CEST		

 Document ondertekend	maandag 27 maart 2023 08:16 CEST		
--	----------------------------------	--	--

Stam, M. (Mike)

Van: [REDACTED] [BG.legal] <[REDACTED]@bg.legal>
Verzonden: donderdag 2 maart 2023 15:01
Aan: Woocontactpersoon
CC: [REDACTED] [BG.legal]
Onderwerp: Woo-verzoek nav telefoongesprek

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van ons telefoongesprek van zojuist bericht ik u ons originele verzoek van 9 december jl. nogmaals.

Op 5 april jl. heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarbij werd opgeroepen een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes ('IAMA') verplicht in te zetten voordat algoritmes worden toegepast bij het evalueren van en nemen van beslissingen over mensen. Overheden zullen – in ieder geval hoog risico – algoritmes moeten publiceren in een (decentraal) algoritmeregister.

BG.legal is een advocatenkantoor dat medeoprichter is van het kennisplatform LegalAIR (www.legalair.nl). LegalAIR verstrekt informatie over juridische en ethische aspecten van AI (kunstmatige intelligentie), data en algoritmes. Deze informatie is voor eenieder vrij en gratis toegankelijk. Daarnaast kunnen abonnees gebruik maken van een service-desk voor maatwerkvragen.

LegalAIR voert thans een onderzoek (het '**Onderzoek**') uit naar:

- (i) het gebruik van algoritmes bij het evalueren van en nemen van beslissingen over mensen;
- (ii) het uitvoeren van IAMA's door degene die dergelijke algoritmes gebruiken c.q. willen gaan gebruiken;
- (iii) de rapportages die worden opgemaakt n.a.v. het uitvoeren van een IAMA.

In het kader van dit Onderzoek verzoek ik u mij de volgende informatie/documenten te verstrekken over de periode van 01-01-2022 tot en met heden:

- Een overzicht van alle algoritmes die gemeente Zwolle gebruikt bij haar gemeentelijke dienstverlening;
- Alle documenten over de algoritmes waaronder handleiding, software, communicatie en e-mails. Daaronder wordt mede verstaan informatie over het gebruik en de werking van algoritmes en/of modellen;
- Alle informatie en communicatie (brieven, overzichten, notities, adviezen, telefoonnotities, e-mailberichten, correspondentie, (IAMA) rapportages) in welke vorm dan ook, omtrent impact assessments bij het gebruik van algoritmes, indien het algoritme wordt ingezet om evaluatie van of beslissingen over mensen te maken.

In dit kader van het Onderzoek zal onder het begrip algoritme worden verstaan: *“Een wiskundige formule of model, dat wordt uitgevoerd middels een computer, om een probleem op te lossen, een vraag te beantwoorden, een voorspelling te doen, een beslissing te nemen of die te ondersteunen”*. Dit is immers de definitie die al eerder door het Ministerie van Veiligheid en Justitie is aangewend.

Het bovenstaande is een verzoek zoals bedoeld in artikel 4.1 eerste lid van de Wet open overheid ('**Woo**').

Met verwijzing naar de termijn die is genoemd in artikel 4.4 eerste lid van de Woo, verzoek ik u mij de gevraagde informatie binnen vier weken na ontvangst van dit verzoek op te sturen.

Indien u kosten in rekening brengt voor het maken van kopieën e.d., verzoek ik u mij hiervan vooraf op de hoogte te brengen per e-mail: [REDACTED]@bg.legal.

Indien u voor de volledige afhandeling dit verzoek door moet sturen naar andere bestuursorganen of instanties, zou ik een schriftelijke kopie hiervan op prijs stellen.

Met vriendelijke groet,

Juridisch medewerker

BG.legal
advocaten

Hoofdkantoor: Lekkerbeetjesstraat 6, 5211 AL 's-Hertogenbosch
Vestiging Eindhoven: Brainport Industries Campus, BIC 1, 5657 BX Eindhoven
Vestiging Tilburg: Ellen Pankhurststraat 1A-21, 5032 MD Tilburg

Postbus 633 5201 AP 's-Hertogenbosch | T +31 (0)88 141 08 83 | I www.bg.legal

[Disclaimer](#) | [Algemene voorwaarden](#) | [General Terms & Conditions](#) | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [Linkedin](#)

Bogaerts & Groenen advocaten B.V. h.o.d.n. BG.legal, gevestigd te 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg, is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die ten doel heeft het beoefenen van de advocatuur (KvK nummer 66419069). Op de dienstverlening van BG.legal zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder andere een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen. De algemene voorwaarden kunnen op de website worden geraadpleegd op <https://bg.legal/algemene-voorwaarden>

Bogaerts & Groenen advocaten B.V. hereafter BG.legal, established in 's-Hertogenbosch, Eindhoven and Tilburg, is a limited liability company, which is a practice with legal personality whose objective is to practice the legal profession (Chamber of Commerce no. 66419069). General terms and conditions apply to all services rendered by BG.legal. These general conditions include a limitation of liability clause. They can be consulted at our website <https://bg.legal/en/general-terms-and-conditions>

Optioneel: Hulpvragen bij de ethische scan

Onderstaande vragen en hulpvragen zijn bedoeld om het denkproces te prikkelen bij (individueel of groepsgewijs) invullen van de ethische scan.

Vraag	Hulpvragen
In hoeverre dient het middel een goed doel?	<ul style="list-style-type: none"> – Wat is het voornaamste doel bij dit middel? Is er ook een doel in een bredere perspectief (b.v. breder dan gemeente) te bedenken? Maak je zaken beter voor de maatschappij? Hoe en voor wie? – Is het doel bedenkelijk of omstreden?
Is het doel eenduidig of zijn er conflicterende waarden?	<ul style="list-style-type: none"> – Bedenk de verschillende waarden van de stakeholders. Is er sprake van conflict?
Zijn er heimelijke bijbedoelingen?	<ul style="list-style-type: none"> – Is het doel eenduidig/ ondubbelzinnig? Zijn er andere motieven te benoemen waarvoor het middel toegepast kan worden? Is er sprake van een 'verborgen agenda'?
Werkt het middel voor het beoogde doel?	<ul style="list-style-type: none"> – Hoe effectief is het middel voor het beoogde doel? Zijn er andere geschikte middelen om het doel te bereiken? Is het doel leidend en niet het middel?
Leent het middel zich voor misbruik oneigenlijk gebruik, voor andere doelen?	<ul style="list-style-type: none"> – Misbruik en oneigenlijk gebruik zijn mogelijk in mindere of grotere mate. In hoeverre kun je misbruik of oneigenlijk gebruik verwachten bij dit middel?
Welke (on)bedoelde (neven)effecten kunnen optreden voor individuen?	<ul style="list-style-type: none"> – Kan hier sprake zijn van verlies van controle, autonomie, privacy, veiligheid? Is er sprake van machtsverhouding tussen een individu en overheid? Is toepassing voor ongewenste andere doeleinden te voorzien ('function creep')? – Hoe wordt er met deze effecten omgegaan?
Welke (on)bedoelde (neven)effecten kunnen optreden voor maatschappij?	<ul style="list-style-type: none"> – Kunnen sommige groepen profiteren van het middel terwijl andere groepen benadeeld worden? Vervangt het middel mens-werk waardoor sprake kan zijn banenverlies? Worden andere competenties van mensen verwacht om te kunnen omgaan met de (nieuwe) technologie? – Hoe wordt er met deze effecten omgegaan?
Welke (on)bedoelde (neven)effecten kunnen optreden voor de omgeving?	<ul style="list-style-type: none"> – Heeft het middel effect op milieu? Denk aan afval(stoffen), het gebruik van materialen en energie e.d. Kan er sprake zijn van onbedoelde milieuvervuiling, afval, invloed op biodiversiteit? Hoe wordt er met deze effecten omgegaan?

Verslaglegging

Dient dit middel een goed doel?	Is dit het goede middel voor het doel?
Hulpvragen	Hulpvragen
Wat is het doel? Goed doel? Conflicterende waarden? Achterliggende doelen?	Werkt het middel? Beter dan andere middelen? Oneigenlijk gebruik, function creep? Neveneffecten op mens, maatschappij, milieu?

Aantekeningen tijdens de sessie

Verslag door de projectgroep

Aanvullingen vanuit de ethische begeleiding

Informatievoorziening

Telefoon 14038
www.zwolle.nl/contact

Werkwijze Ethische oordeelsvorming

'Technologie is niets. Wat belangrijk is, is dat je vertrouwen hebt in mensen, dat ze in principe goed en slim zijn, en als je ze gereedschappen geeft, ze er prachtige dingen mee gaan doen.'

Steve Jobs

Datum 2 februari 2023
Titel Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Inhoud

Inleiding		3
1	Scope van ethiek	5
2	Werkwijze Ethische oordeelsvorming	6
2.1	Ontwikkeltraject	6
2.2	Het procesmodel	6
2.3	Rollen en verantwoordelijkheden	8
3	Ethisch paralleltraject	9
3.1	Het gedachtegoed van Ethisch paralleltraject	9
3.2	Uitgangspunten bij Ethisch paralleltraject	10
3.3	Uitstippelen van Ethisch paralleltraject	11
3.4	Voorbeelden instrumenten binnen Ethisch paralleltraject	11
4	Vervolgstappen	12
	Bijlage 1. Aanpak Zwols waardenkader	13
	Bijlage 2. Verkenning Ethische vragen	16
	Bijlage 3. Invlechting van ethisch gesprek binnen bestaande werkwijze	17

Datum 2 februari 2023
Titel Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Inleiding

In Zwolle willen we bewust gebruik van digitale technologieën maken.¹ We investeren in de borging van privacy, kwaliteit en veiligheid van data, en we zijn transparant over het gebruik en de werking van algoritmes. Een ander, relatief nieuw, aspect van verantwoord omgaan met de toepassing van data en technologieën² is aandacht voor ethiek. Dit betekent dat we naast de kansen van technologie ook aandacht hebben voor de keerzijde ervan. Ethische oordeelsvorming helpt hierbij.

Bovendien willen we het gesprek voeren over de ethische inzet van digitale technologie met onze partners in de stad. De fysieke ontmoetingsplaats wordt als podium daarvoor beschouwd.³ We versterken onze professionele positie in het gesprek als ethisch handelen goed geborgd is in onze eigen werkwijze.

In de notitie over de Ethische commissie Digitalisering hebben we drie sporen benoemd waarop we binnen de gemeente de komende tijd inzetten. Dit met als doel om de projecten met gebruik van data en/of digitale technologieën op een ethisch-verantwoorde manier uit te voeren, namelijk:

1. Instellen van een Ethische Commissie Digitalisering (Collegebesluit dd. 8 maart 2022).
2. Introduceren van uitgangspunten voor het omgaan met ethische vraagstukken. Op 11 oktober ben ik in NT's geweest om medewerking te vragen voor het opstellen van een waardenkader bij digitalisering. Hiervoor hanteer ik het plan van de aanpak zoals in bijlage 1 opgenomen.
3. We maken interne afspraken over het afwegingsproces bij ethische vraagstukken.

In deze notitie ga ik in op spoor 3, op de werkwijze om te komen tot een ethische oordeelsvorming bij digitaliseringsprojecten (het afwegingsproces).

Stand van zaken

Centraal in deze notitie staat de omschrijving van de rollen en verantwoordelijkheden, van de handvatten voor handelen en het creëren van bewustwording rond ethiek en mogelijke ethische dilemma's. Hierbij benoem ik diverse hulpmiddelen – instrumenten, zoals de folder Ethiek, verslaglegging enz. Voor een deel zijn deze instrumenten al

¹ Speerpunt 4 in de [Digitale Strategie van de gemeente Zwolle](#).

² Verder in deze notitie gebruik ik vaak de term 'digitaliseringsprojecten'. Hiermee doel ik op de projecten met data en/of digitaal component, of te wel projecten waarb j:

- gebruik gemaakt van diverse datasets;
- meerdere datasets worden gecombineerd;
- 'nieuwe' digitale technologie wordt ingezet;
- digitale technologie voor een nieuw doel wordt ingezet

Rathenau Instituut heeft de belangrijkste technologieën voor komende jaren in het rapport 'Opwaarderen' (2019) opgesomd, te weten: robotica; Internet of Things (IoT) en slimme omgevingen; persuasieve technologie; multimodale biometrie (unieke identificatie); social media, incl. VR en AR; digitale platformen (incl. blockchain); ontwikkelingen rondom data analytics: big data en algoritmen; kunstmatige Intelligentie, incl. AI en Machine Learning (ML).

³ Speerpunt 3 in de [Digitale Strategie van de gemeente Zwolle](#).

Datum

2 februari 2023

Titel

Werkwijze Ethische oordeelsvorming

ontwikkeld en worden deze de komende weken beschikbaar gesteld via de site van het programma Datagedreven Werken. Zo is de tekst voor de folder klaar, nu rest nog de vormgeving. Een ander voorbeeld zijn de afspraken voor het IV-portfolioproces: wanneer ethiek aan bod komt en aanpassing van de relevante formats. 'Landing' van ethiek binnen andere bestaande processen (zoals beleidsproces PPP en Start voor de start, enz.) wordt in samenspraak met desbetreffende afdelingen uitgewerkt. Dit hoort bij implementatie en doorontwikkeling van ethische instrumenten.

1 Scope van ethiek

Voor de realisatie van maatschappelijke opgaven op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, energie, mobiliteit en verstedelijking, zetten we vaak data en digitale technologieën in. Verantwoord omgaan met publieke waarden is een belangrijke succesfactor daarbij. De kunst is om op het goede moment, op de goede gesprekstafel, de goede dialoog te kunnen voeren over de ethische aspecten die hiermee verbonden zijn. Daarom besteden diverse overheden en bedrijven laatste jaren veel aandacht aan ethiek en digitalisering. Dit fenomeen is te omschrijven als 'digitale ethiek', een toegepaste vorm van ethiek die zicht op een specifiek domein toespitst.

Onder **digitale ethiek** wordt het ethisch verantwoord inzetten van data en digitale technologie verstaan.⁴ Hierbij gaat aandacht uit naar ethische waarden en inbedding daarvan.

In Zwolle benaderen we het onderwerp 'ethiek' in deze context: ethiek bij de projecten en initiatieven met een datacomponent en/of inzet van digitale (slimme) technologieën⁵.

Inmiddels is er veel literatuur en informatie over dit onderwerp te vinden en is er een scala aan instrumenten beschikbaar die kunnen helpen om het gesprek over ethiek te voeren. Er bestaat geen model of een blauwdruk van wat hoe je ethisch handelen binnen een digitale toepassing inbouwt. Ervaring leert dat er telkens opnieuw een ethische afweging nodig is bij inzet van bepaalde technologie in een specifieke situatie en voor een bepaald doel. Overheden, bedrijven en academia zijn, net als wij, volop aan het verkennen en uitproberen van wat werkt. Vanuit deze ervaringen en samen met onze onderwijs-partner – de Hogeschool Saxion - hebben we een stramien bedacht om ethische afwegingen op project niveau te kunnen maken. Dit stramien – de werkwijze Ethische oordeelsvorming - wordt verder in de notitie toegelicht.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij was om ethische afweging in te vlechten binnen de bestaande werkwijze/ processen. Hierbij is in eerste instantie naar de afdeling en werkwijzen van de afdeling Informatievoorziening (IV) gekeken. Enigszins omdat IV bij het merendeel van de digitaliseringsprojecten wordt betrokken. Anderzijds om het ontwikkel- en experimenteertraject behapbaar te houden. Met deze aanpak hebben we scherp gekregen wat is er nodig om tot ethische oordeelsvorming te komen; welke stappen moet je nemen en welke instrumenten daarbij handig zijn. Nu is het moment aangebroken om de werkwijze breed binnen de gemeente te gaan implementeren. Steun en commitment van management is hierbij van belang.

⁴ Handreiking Digitale Ethiek/ VNG

⁵ Voor de leesbaarheid van de tekst zijn berippen ethiek en digitale ethiek in deze notitie door elkaar gebruikt. Echter blijft hiermee digitale ethiek bedoeld.

Datum 2 februari 2023
Titel Werkwijze Ethische oordeelsvorming

2 Werkwijze Ethische oordeelsvorming

2.1 Ontwikkeltraject

Input voor de voorliggende werkwijze is verkregen uit de gesprekken met diverse collega's binnen en buiten IV. Vanuit verschillende expertises binnen IV, zoals architectuur, privacy, informatiebeveiliging, zijn de raakvlakken met ethiek verkend en is de werkwijze geïnterpreteerd.

Tegelijkertijd hebben we bij een aantal projecten ervaren wat ethische oordeelsvorming voor een project kan betekenen. Voor de Rocket- projecten van het programma DGW hebben we aan het begin van elk project (fase 'Verkennen en prioriteren') een Ethische scan⁶ uitgevoerd. Bij twee projecten van het programma Slimme Samenleving is de Aanpak Begeleidingsethiek⁷ toegepast. De projecten 'Eybikes' en '3D beelden NL' bevinden zich in een pilot/ implementatie fase, daarom is een ander ethisch instrument gekozen bij deze projecten.

Deze activiteiten hebben geleid tot de voorliggende werkwijze. Praktische uitwerking van de instrumenten en invlechting binnen de bestaande processen, vooral buiten IV zullen we nog doorlopen. Desondanks ligt hier de basis voor het starten van een ethisch gesprek en verslaglegging daarvan.

Na verloop van tijd wordt de werkwijze geëvalueerd. Dit zal in samenhang gedaan worden met evaluatie van de werking van de Ethische commissie Digitalisering (gepland voor begin/medio 2024).

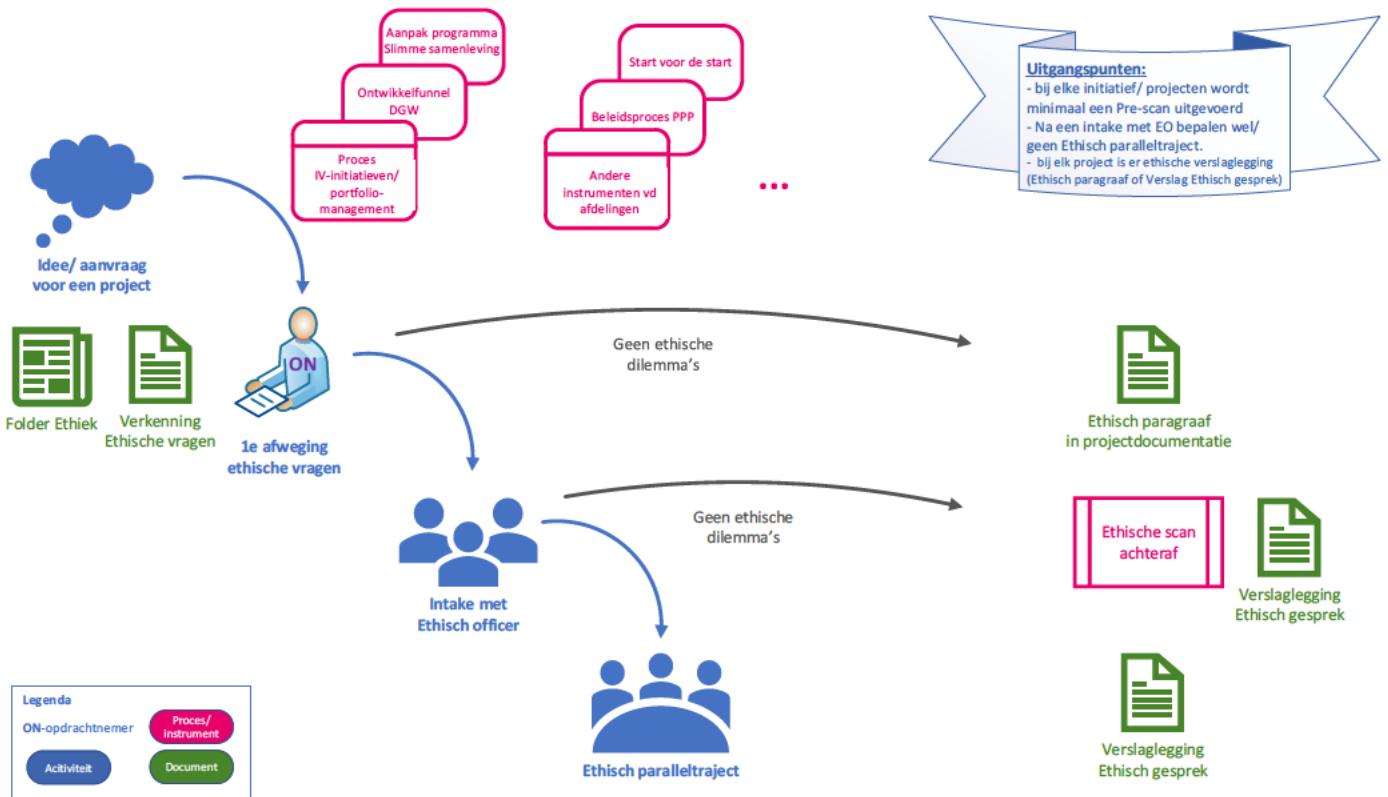
2.2 Het procesmodel

De stappen om tot ethische oordeelsvorming te komen zijn in het procesmodel 'Ethische oordeelsvorming' uitgewerkt (figuur 1). Het proces verloopt van boven naar beneden langs de blauwe pijlen. Bij het ontstaan van een initiatief of het opstarten van een project, zal de opdrachtnemer afwegen of er binnen zijn/haar initiatief/ project sprake is van ethische dilemma's. Hiervoor kan hij gebruik maken van de 'Folder Ethiek' (gereed in concept) en 'Verkenning Ethische vragen' (bijlage 2).

We zien dat ethische dilemma's zich vooral aandienen bij projecten en initiatieven met een verander- of vernieuwingscomponent, zoals ontwikkelen van een dashboard, of een algoritme, of inzet van bijvoorbeeld een camera. Bij de projecten waar een 'automatiseringslag' wordt gemaakt, zoals implementatie van een I-navigator, zal je niet snel een ethisch dilemma verwachten. Desalniettemin is het raadzaam om een check (Verkenning ethische vragen) te doen.

⁶ Ethische scan is een 'ethisch' verkennend instrument om gestructureerd gesprek te voeren over het doel en middel (oftewel technologie) en om verkenning te doen naar mogelijke ethische dilemma's.

⁷ De Aanpak Begeleidingsethiek is een methodiek om ethische vragen en zorgen constructief te inventariseren en technologische ontwikkeling een wenselijke richting te geven, in plaats alleen volledig te omarmen of te veroordelen.

Figuur 1. Procesmodel Ethische oordeelsvorming

Bij verwachting of vermoeden dat er sprake is van ethische dilemma's plant de opdrachtnemer een intakegesprek met de Ethisch officer. Samen beoordelen ze of en welk traject passend is om ethische oordeelsvorming tot stand te brengen. Dit noemen we een Ethisch paralleltraject. Dit traject kan bestaan uit één of meerdere ethische gesprekken met als resultaat een verslaglegging van het gesprek (zie hoofdstuk 3 voor uitgebreide toelichting). De samenstelling van dit traject wordt bepaald in samenspraak met de opdrachtnemer (b.v. projectleider en/of verantwoordelijke uit de business) en wordt begeleid door de ethisch officer. De uitkomst van een ethisch gesprek wordt meegenomen bij de verdere uitwerking van het initiatief/ project. Dit wordt verwerkt in een ethische paragraaf binnen de projectdocumentatie (denk hierbij aan een PSA, Projectplan, Projectverantwoording, Hoofdpuntenrapport enz.).

Na elke afweging kan blijken dat er geen ethische dilemma's binnen het initiatief/project worden verwacht. Dan eindigt de oordeelsvorming met deze constatering (een ethische paragraaf) binnen de projectadministratie.

De ethische paragraaf (voor zover van toepassing) samen met verslaglegging van het ethisch gesprek, vormen de Ethische oordeelsvorming bij een initiatief/project.

Op welke manier precies een ethisch paralleltraject zijn weerslag vindt binnen de bestaande werkwijze kan verschillen (zie bijlage 3 voor twee uitgewerkte voorbeelden).

Datum 2 februari 2023
Titel Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Binnen de Ontwikzelfunnel DGW hebben we bijvoorbeeld afgesproken dat voor elk project een Ethische scan wordt uitgevoerd. Tijdens de looptijd van het project wordt er op afgesproken momenten een check gedaan of ethische afweging opnieuw wenselijk is. Binnen het Procesmodel IV-initiatieven portfoliomanagement speelt de Kwaliteitsboard een belangrijke rol. De Kwaliteitsboard zal de betrokkenen informeren over ethiek en toetsen of ethische afweging binnen een project gemaakt is. Dit laatste wordt zichtbaar door in te vullen van een PSA Ethiek, die de verkennende vragen uit bijlage 2 bevat.

Vergelijkbare afspraken voor de werkwijzen van de andere afdelingen horen bij implementatie van Ethische oordeelsvorming verder binnen de gemeente. In figuur 1 zijn 'Beleidsproces PPP' en 'Start voor de start' als voorbeelden van andere werkwijzen benoemd.

2.3 Rollen en verantwoordelijkheden

- Eindverantwoordelijkheid voor het onderwerp ligt bij de business (producteigenaar/ opdrachtgever).
- IV is ondersteunend/ adviserend o.a. via Ethisch officer, portfoliomanagement Kwaliteitsboard.
- Governance voor Ethiek is ingericht langs 3 lijnen, net als voor Privacy, Informatiebeveiliging en IC:
 - 1^e lijn – verantwoordelijkheid bij de business/ opdrachtgever voor een ethische oordeelsvorming;
 - 2^e lijn – ondersteuning vanuit EO en controle vanuit de Kwaliteitsboard, op projectniveau
 - 3^e lijn – reflectie op de werking van de eerste twee lijnen, overal beeld (deze wordt nog uitgewerkt door de Ethisch officer in de lijn met geldende afspraken hierover rond IC, Privacy en Informatiebeveiliging; hierbij wordt ook input gevraagd van de Ethische commissie).

Bij de ethische oordeelsvorming onderscheiden we de volgende rollen:

- **Opdrachtgever** is eindverantwoordelijk en ziet toe op ethisch verantwoorde uitvoering van een project. Voor zover nodig wordt hij/zij geïnformeerd door de opdrachtnemer over het ethisch paralleltraject en de ethische afwegingen binnen het project. Opdrachtgever weegt af, al dan niet op een advies van ethisch officer, of een vraag aan de Ethische commissie (bijvoorbeeld als second opinion) voorgelegd wordt.
- **Opdrachtnemer** samen met het projectteam is verantwoordelijk voor het herkennen en bespreekbaar maken van ethiek binnen een digitaliseringsproject en vervolg geven aan opgehaalde aandachtspunten.

- **Ethisch officer** is ondersteunend en adviseert (geraadpleegd) over de aanpak van een ethisch paralleltraject en begeleidt dit. Daarnaast heeft zij signalerende functie richting de opdrachtgever (bijvoorbeeld i.g.v. een escalatie) binnen de gemeente.
- **Informatiemanager** is ondersteunend en attendeert de opdrachtgever en opdrachtnemer op diverse aspecten binnen een project, o.a. op ethische aspecten. Opdrachtgever verwacht een proactieve houding van de Informatiemanager hierin.
- **Kwaliteitsboard** vervult zowel informerende als toetsende rol o.a. voor het onderwerp ethiek richting de opdrachtnemer.
- Er zijn geen wijzigingen in de rollen van het **College** en de **Raad**. Ethiek is één van de aspecten binnen een project en wordt meegenomen binnen de gebruikelijke route van besluitvorming. Ethische afweging of een vraag kan wel aanleiding geven om een casus aan de Ethische commissie Digitalisering voor te leggen.

3 Ethisch paralleltraject

3.1 Het gedachtegoed van Ethisch paralleltraject

Met een ethisch gesprek en interventies wordt maatschappelijk verantwoord innoveren en gebruik van digitale toepassingen, praktisch gemaakt. Deze methodiek noemen we een Ethisch paralleltraject voor innovaties.

Het uitgangspunt is dat ethiek tijdens het gehele traject een integraal onderdeel zou moeten zijn. Omdat daarvoor niet altijd de expertise, interesse, tijd, of de juiste mensen beschikbaar zijn, is dat niet volledig haalbaar. Om toch zover mogelijk te komen met de integratie van ethiek pogen we een reeks activiteiten en tools beschikbaar te maken die in de verschillende fasen van een (digitaliserings)project⁸ uitgevoerd kunnen worden.

Als we een technisch ontwikkelproces weergeven in een aantal stappen, dan laten we parallel daaraan een traject van ethische reflectie meelopen. Daarbij laten we dit ethisch traject vroeg beginnen en lang doorlopen⁹. Voorafgaand aan de technische ontwikkeling ligt de focus op het verbreden van de probleemstelling met verkenning van maatschappelijk draagvlak. En voorbij de technische ontwikkeling volgt onderzoek naar de effecten van de technologie eenmaal in de samenleving. Figuur 2 geeft een beeld van dit traject parallel aan een Ontwikkelfunnel DGW. Per fase van een ethisch

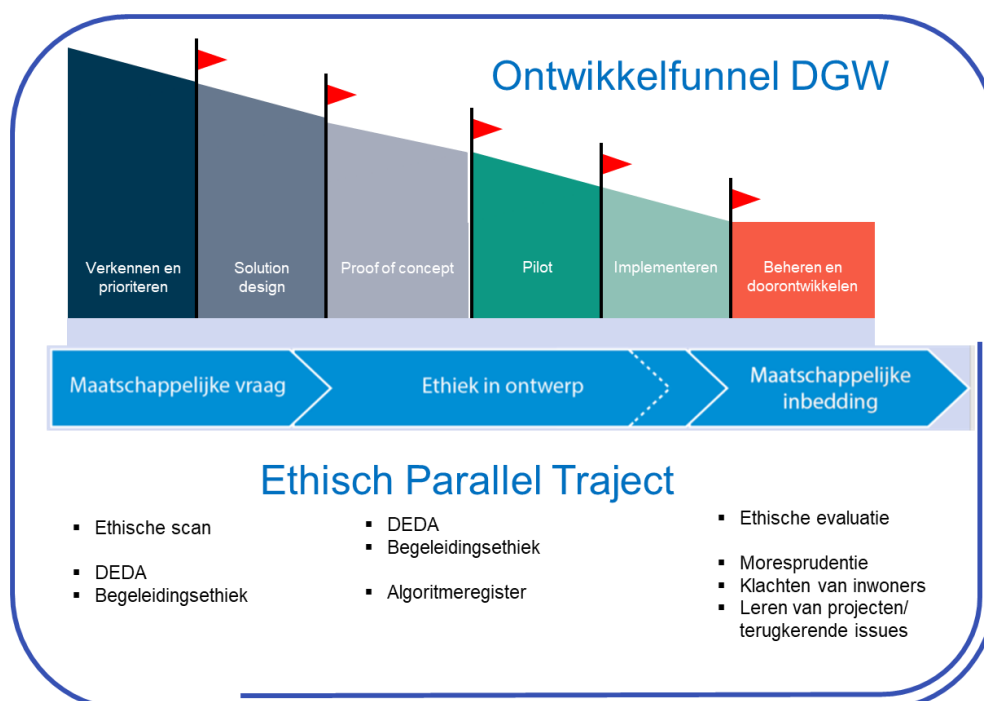
⁸ Dit kan ook gelden voor een breder project op de onderdelen die betrekking hebben op inzet van technologie. Bijvoorbeeld, bij ontwikkeling van mobiehubs zijn dat de fasen waarbij wordt gekeken naar inzet van technologie.

⁹ Een Ethisch paralleltraject in zijn geheel kan in drie fasen worden ingedeeld. Deze indeling is globaal, waarbij het einde van "Ethiek in ontwerp" fase afhangt van de projectafbakening en -verloop. Dit betekent dat de derde fase van het ethisch paralleltraject eerder of juist later gemarkeerd kan worden (dit is met een stippenlijn in figuur 1 aangegeven).

De drie fasen van een Ethisch paralleltraject geven het totaaltraject weer. In de praktijk zal per project bekeken worden welke dilemma's binnen het project spelen, in welke fase is aandacht daarvoor wenselijk en welke instrumenten daarbij nodig zijn.

paralleltraject staan er mogelijk in te zetten instrumenten weergegeven; de selectie van de instrumenten is toegespitst op het gebruik in Zwolle.

Met de omschreven insteek van een “paralleltraject” streven we waar mogelijk naar ethische bijsturing van innovaties binnen een ontwikkeltraject. Ook garandeert deze insteek dat er altijd ruimte voor ethische reflectie over een innovatie blijft. Het kan zo zijn dat ethische reflectie niet tot een “beter” product op de korte termijn leidt, bijvoorbeeld omdat er geen ethische dilemma’s naar voren komen uit een ethische scan. Hoe dan ook draagt het wel bij aan ethische professionalisering in de organisatie met effecten op langere termijn.

Figuur 2. Ethisch paralleltraject met beschikbare instrumenten naast Ontwikkelfunnel DGW

3.2

Uitgangspunten bij Ethisch paralleltraject

- Een ethisch gesprek is wenselijk om zorgvuldige en verantwoorde omgang met digitale technologieën te borgen. Hierbij zijn uiteenlopende perspectieven van diverse stakeholders, inclusief die van inwoner, interessant.
- Het gesprek draagt bij aan de kwaliteit van het product/ technologie, een checklijst is onvoldoende.
- Een gesprek draagt bij aan het scherper in beeld krijgen van de mogelijke positieve en negatieve effecten van inzet van digitale technologie op de betrokkenen en publieke ruimte. Dit met als doel om positieve effecten te versterken en ongewenste effecten of misbruik te voorkomen.

Datum 2 februari 2023
Titel Werkwijze Ethische oordeelsvorming

3.3 **Uitstippelen van Ethisch paralleltraject**

Het Ethisch paralleltraject wordt afgesteld op elk specifiek project en komt altijd tot stand in samenspraak met de opdrachtnemer (en/of projectleider); hij/zij neemt initiatief hiervoor. Voor het gesprek is inbreng vanuit diverse perspectieven van belang. Deze kunnen vertegenwoordigd worden door beleidsadviseur, uitvoerende, communicatieadviseur, techneut, gebruiker, leverancier of inwoner. Opdrachtnemer en ethisch officer bepalen in overleg welke perspectieven bij welk gesprek uit te nodigen.

De keuze van een instrument zal afhangen van de vragen en geïdentificeerde ethische dilemma's binnen het project. Elk instrument is zelfstandig in te zetten maar ze kunnen ook complementair aan elkaar worden gebruikt.

Binnen het Ethisch paralleltraject wordt ervan uitgegaan dat er minimaal 1 gesprek (met inzet van 1 van de instrumenten uit figuur 2) wordt gevoerd. Na afloop van het gesprek is er een verslag voorhanden. Hoe met de uitgangspunten wordt omgegaan, landt daarna in de projectdocumentatie, bijvoorbeeld een overzicht met uitgevoerde activiteiten na een ethisch gesprek of een ethisch paragraaf binnen een besluit, projectplan of hoofdpuntenrapport.

3.4 **Voorbeelden instrumenten binnen Ethisch paralleltraject**

Voor de beeldvorming licht ik een aantal instrumenten hieronder toe. Het in te zetten instrument bevat standaard een korte toelichting en voor zover relevant – een handleiding.

Uit de intake kan het nog onduidelijk zijn of er sprake van ethische dilemma's is en welke dit zijn. Voor de hand liggend instrument in dit geval is de **Ethische scan** die gericht is op het identificeren van waarden en mogelijke conflicten ertussen.

Tijdsinvestering is 1 uur, samenstelling van het gesprek varieert van 3 tot 5 mensen, zoals opdrachtnemer (projectleider en/of product-owner) en (potentiële) gebruikers.

Begeleidingsethiek is een breder instrument dat gericht is op het inventariseren van handelingsperspectieven op basis van belangrijkste waarden. Deze kan naar behoefte ook na het uitvoeren van Ethische scan worden ingezet. Tijdsinvestering is een dagdeel, ideale groepssamenstelling is tot 15 mensen vanuit verschillende disciplines en rollen.

DEDA is geschikt als een bewustwordingsinstrument en richt zich met name om de ethische knelpunten van databeheer binnen dataprojecten en algoritmen.

Tijdsinvestering is een dagdeel, groepssamenstelling onbeperkt, met het uitgangspunt om verschillende disciplines aan tafel te krijgen.

Datum
Titel

2 februari 2023
Werkwijze Ethische oordeelsvorming

4 Vervolgstappen

De uitgewerkte werkwijze vormt de basis en het startpunt om het ethisch gesprek binnen de gemeente op project niveau te gaan voeren.

Nu hebben we helder waarom we een ethisch gesprek gaan voeren, wie waarvoor verantwoordelijk is en welke stappen we moeten nemen om tot een ethische oordeelsvorming te komen.

De volgende stap is implementatie. Onderstaande activiteiten kunnen in dit verband worden verwacht:

- Doorontwikkeling van de ethische instrumenten en deze beschikbaar stellen, zoals Folder Ethiek, Verkenning ethische vragen, formats voor verslaglegging a.d.h.v. voorgestelde gespreksmethodieken.
- Informeren medewerkers over de werkwijze en beschikbare instrumenten via afdelingsoverleggen.
- Inventariseren werkwijze per afdeling en ethisch gesprek daar invlechten.
- Begeleiden ethisch gesprek. Collega's kunnen nu al bij de ethisch officer terecht met vragen of vermoedens van ethische kwesties in relatie tot digitale toepassing.
- Ontwikkelen van een jaarlijkse managementrapportage over uitgevoerde activiteiten vanuit digitale ethiek.

Naar behoefte worden er aanvullende activiteiten ontplooid om digitale ethiek 'levend' te houden.

Bijlage 1. Aanpak Zwols waardenkader

Aanleiding

Zwolle bouwt voort aan een duurzame, inclusieve en sociale toekomst¹⁰. Bij diverse uitdagingen in de stad zetten we digitale technologieën in en/of maken gebruik van data. Deze bieden ons prachtige mogelijkheden om innovatief, effectief en efficiënt onze ambities te verwezenlijken. We maken gebruik van steeds meer dashboards (de nieuwste die ontwikkeld zijn, bijvoorbeeld, Zicht op ondermijning, Sturingsinformatie Jeugd, dashboard SWT), onze dienstverlening wordt steeds meer digitaal (bijvoorbeeld geboorteaangifte, aanvragen van een uitkering of TOZO, omgevingsvergunning), we kennen slimme verkeerslichten en lantaarnpalen, betrekken inwoners actief bij de aanpak van de eikenprocessierups en binnen Senshagen, zetten mobile camera's in voor toezicht op parkeren (scanauto's) en voor het vergroten van veiligheid bij de BOA's. Zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen binnen alle beleidsterreinen van de gemeente.

Toonaangevende instituten waarschuwen dat ontwikkelingen op het gebied van digitalisering de verhoudingen in onze samenleving fundamenteel veranderen en in toenemende mate in disbalans brengen. Dit heeft er hoofdzakelijk mee te maken dat de keuzes die we maken bij de inzet van data en digitale technologieën, de grondrechten en publieke waarden raken.

Waarden

Waarden zijn algemene, abstracte ideeën of idealen waarna we streven of die ons handelen richting geven.

Je kunt waarden onderscheiden op verschillende niveaus, van universeel tot persoonlijk. Universele waarden zijn nauw verbonden met mensenrechten en grondrechten. We delen als samenleving daarnaast een aantal publieke waarden. Publieke waarden zijn waarden waarvan we het belang als samenleving zo hoog achten dat we ze op het niveau van de samenleving organiseren.

De platformsamenleving – Strijd om publieke waarden in de digitale samenleving, van Dijck, Poel & De Waal (2016)

Vanuit praktische overwegingen is het wenselijk om een kader te ontwikkelen waarmee de gemeente voortbouwt op het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving. Zo kunnen we met elkaar niet alleen de mogelijkheden, maar ook de risico's en sociaal-maatschappelijke gevolgen van digitalisering in het vizier krijgen.

Over welke waarden hebben we het dan?

Landelijk en internationaal zijn er diverse raamwerken en waardenkaders ontwikkeld om hieraan invulling te geven. Het is goed om de belangrijkste waarden voor Zwolle als een gemeenschappelijk kader te kunnen gebruiken bij ethische afwegingen bij digitaliseringsprojecten en -initiatieven.

¹⁰ Uit [coalitieakkoord 2022-2026 "Samen voor een waarde\(n\)volle toekomst"](#)

Datum
Titel

2 februari 2023
Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Met de wetenschappelijke benadering van de kaders en de ervaringen van andere gemeenten als inspiratie, gaan we de Zwolse waarden benoemen en een toelichting op deze waarden uitwerken. Hiervoor hanteren we het volgende stappenplan.

Stappenplan

Doel waardenkader:

- een hulpmiddel bieden om het gesprek te richten en te concretiseren bij ethische oordeelsvorming over digitalisering/technologisering;
- gemeenteraad in de gelegenheid stellen om kaders mee te geven voor de ethische oordeelsvorming bij digitalisering.

Stappen om tot een waardenkader te komen

1. Informeren wethouder dat we hiermee aan de slag gaan, afstemming rol college en raad.
2. Informeren afdelingshoofden (via NT's) dat we hiermee aan de slag gaan, vragen om afvaardiging om mee te denken.
3. Opzet maken met waarden o.b.v. volgende stukken:
 - Wetenschappelijk kader, waaronder*
 - Literatuurstudie en onderzoek van de Universiteit Utrecht (CODIO)
 - Rapport "Opwaarderen"/ Rathenau Institute
 - Beoordelen framework van de City Coalition for Digital rights
 - Zwolse ambities en beleid*
 - Waarden die in de Coalitieakkoord en Digitale strategie voorkomen
 - Zwolle op Koers
 - Datastatement
 - Terugkerende waarden die uit de tot nu toe gevoerde gesprekken binnen de projecten gekomen zijn.
 - Inspiratie*
 - Voorbeelden van andere steden
4. Verkennen Zwolse waarden a.d.h.v. analyse met:
 - Afvaardiging vanuit de afdelingen
 - IV-experts: informatiemanagers en diverse disciplines (architectuur, IB, privacy, gegevensmanagement)
 - Woordvoerders van politieke partijen (voorstel komt via de Raadsgriffie)
vorm: een prikkelend voorbeeld met vragen en/ of Steven Dorrestein (Saxion) uitnodigen voor een korte workshop
 - Gesprek in het College
5. klankborden met Ethische Commissie Digitalisering
6. Voorbereiden besluitvorming
 - In Managementtafel Digitalisering
 - In College en gemeenteraad

Datum
Titel

2 februari 2023
Werkwijze Ethische oordeelsvorming

7. Communiceren over waardenkader op intranet (o.a. bij programma's DGW en Slimme samenleving) en gemeentelijke website.
Het waardenkader wordt als integraal onderdeel toegevoegd aan de werkwijze Ethische oordeelvorming. Communicatie naar de afdelingen wordt georganiseerd.

Wat als ... (een fictief voorbeeld)

In uw buurt worden slimme lantaarnpalen geplaatst. Sensoren maken beeld- en geluidsopnames, en met behulp van algoritmen worden opvallende looppatronen en geluiden herkend. De lantaarnpaal slaat alarm wanneer zich verdachte situaties voordoen. Als gevolg hiervan neemt zowel het aantal inbraken als de overlast van hangjongeren af. Klinkt goed, toch?

Maar het verhaal heeft ook een andere kant. Bewoners hebben continu het gevoel dat ze bespied worden en voelen zich in hun bewegingsvrijheid beperkt. Sommigen durven niet te lang op één plek te blijven staan wanneer ze een praatje maken. Anderen houden de gordijnen dicht uit angst dat hun woonkamer in beeld komt. Daarnaast blijkt het algoritme er ook wel eens naast te zitten. Dan slaat de paal alarm bij onschuldige jongeren. Opvallend vaak zijn die van niet-westerse komaf.

Raad weten met digitalisering, Rathenau Instituut (2020)

Datum
Titel

2 februari 2023
Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Bijlage 2. Verkenning Ethische vragen

Check op scope

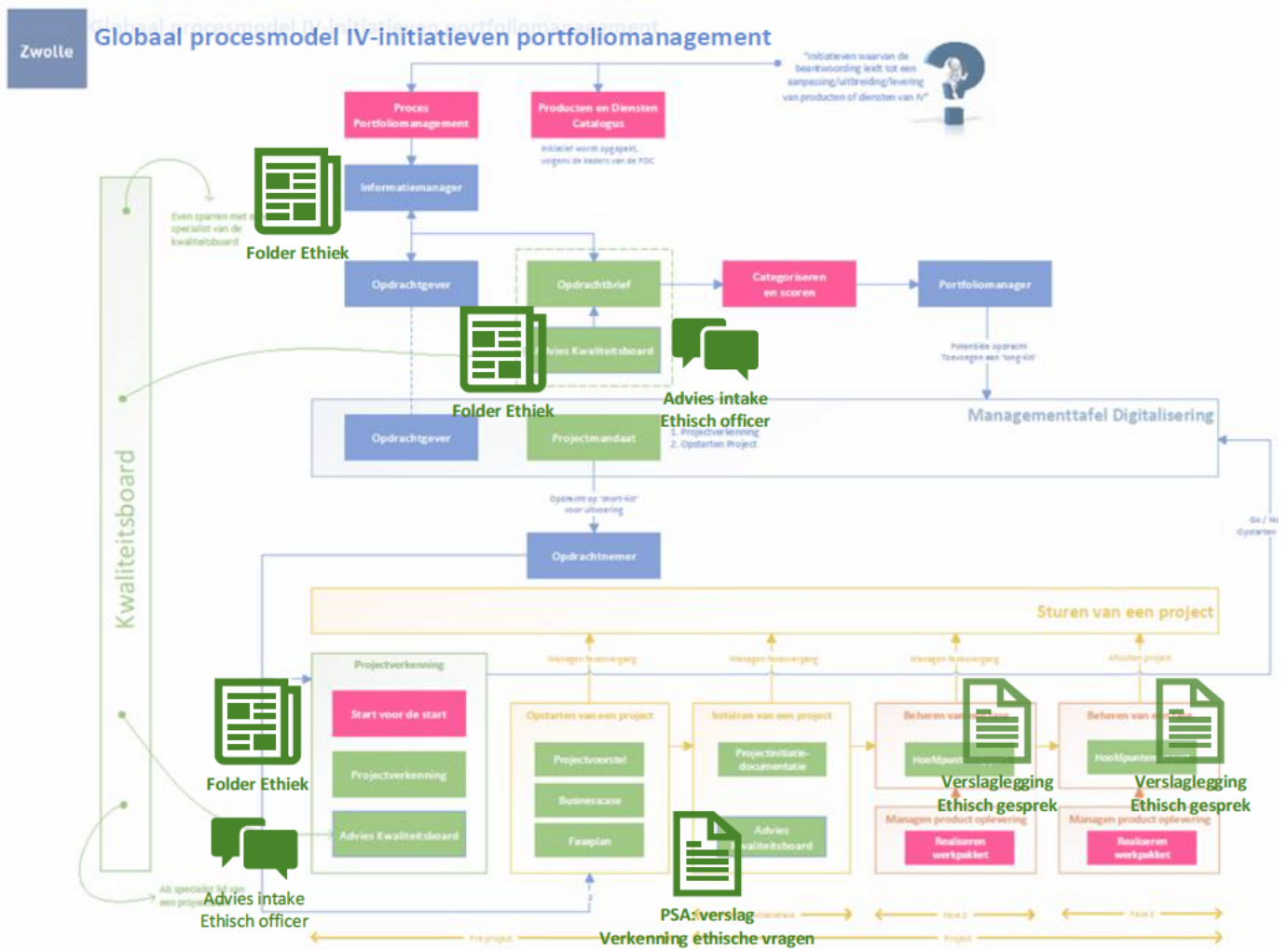
- Wordt binnen jouw project gebruik gemaakt van diverse datasets?
- Ga je gebruik maken van digitale technologie¹¹ of zet je deze in voor een nieuw doel?

Check op mogelijke ethische dilemma's

- Willen we deze verandering?
- Kun je het resultaat van de verandering die jij teweeg brengt, met goed fatsoen uitleggen?
- Heeft de verandering impact op de stad en/ of inwoners?
- Heeft de verandering impact op onze dienstverlening en/of medewerkers?
- Kunnen er ongewenste (neven-)effecten optreden?
- Heb je er een onderbuikgevoel bij?

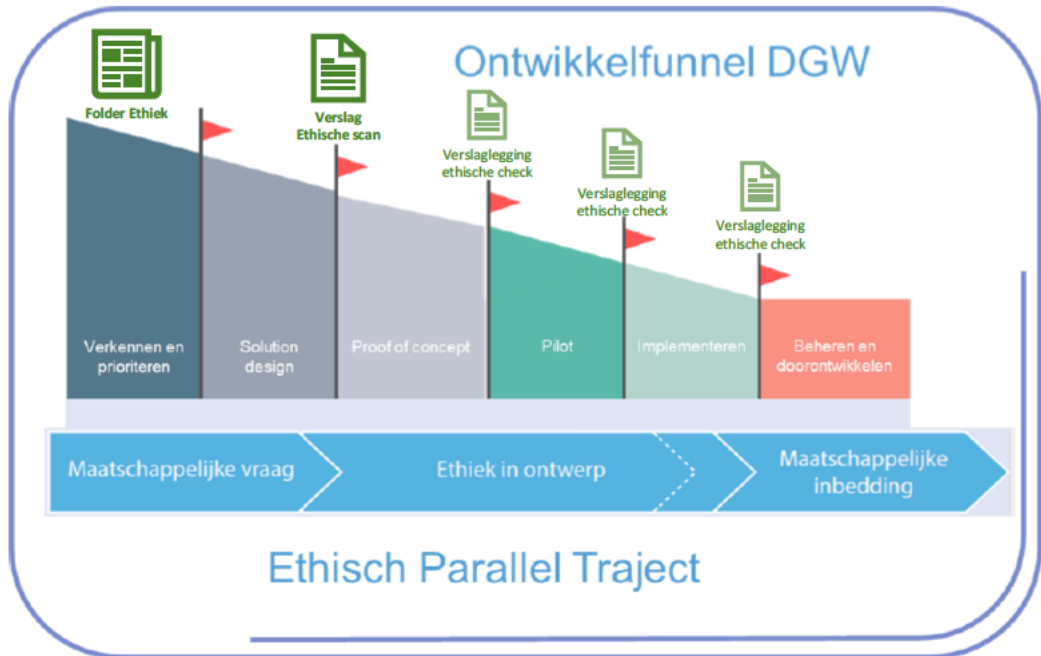
¹¹ Digitale technologie is een breed omvattend begrip. Enkele voorbeelden ervan zijn robotisering, camera gebruik, kunstmatige intelligentie (beeldherkenning en analyse), bewerking van big data, algoritmen, machine learning, blockchain, Internet of Things (IoT) enz.

Bijlage 3. Invlechting van ethisch gesprek binnen bestaande werkwijze

Datum
Titel

2 februari 2023
Werkwijze Ethische oordeelsvorming

Beslisnota voor het college

Datum 1 maart 2022

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Informatienota, motie M-5 "Algoritmeregister"
Versienummer

Portefeuillehouder
Informant
Afdeling Informatievoorziening
Telefoon
Email

Financiële gevolgen

Betreft doel 9.1.3 We bouwen aan een moderne informatievoorziening
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van

Parafering datumparaaf
Afdelingshoofd
Portefeuillehouder

Raad
 Informatienota voor de raad
 Opinienota voor de raad
 Beslisnota voor de raad
 n.v.t.

Bijlagen

1 Informatienota voor de raad

Ontwerp besluit

Het college besluit:

1 Akkoord te gaan met de informatienota en deze door te geleiden naar de raad

Collegebesluit d.d.:

- Conform
- Gewijzigd
- Aangehouden
- Teruggenomen

Wat is het algoritmeregister?

Welkom op het algoritmeregister. Algoritmes worden veel gebruikt in onze dienstverlening aan u. Maar wat zijn algoritmes precies? Welke data wordt er gebruikt? Gebeurt dat wel veilig? Welke afwegingen zijn er gemaakt En wie houdt er eigenlijk toezicht? We vinden het als gemeente belangrijk transparant te zijn over de wijze waarop we algoritmes inzetten, hoe we dat doen en hoe we de risico's beheersen. In dit algoritmeregister hebben we de algoritmes gepubliceerd die impact hebben op het woon- en leefgeluk van Zwollenaren.

← ↻ 🔒 <https://experience.arcgis.com/experience/88248273e40545859791319b045b385b/page/Over-het-algoritmeregister/> 🔍 🗖 🏠

Zwolle Algoritmeregister gemeente Zwolle (Betaversie)

Home Onze algoritmen **Over het algoritmeregister** Contact

Wat zijn algoritmes?

We horen er veel over en we hebben er allemaal wel een beeld bij. Maar wat zijn algoritmes nu precies? Je kunt een algoritme beschouwen als een set vooraf bepaalde instructies die door een computer worden uitgevoerd. Daarbij wordt het algoritme gevoed met gegevens (data). Door de bewerkingen die worden toegepast verandert er iets. Data worden bijvoorbeeld gecombineerd, er wordt mee gerekend of ze worden opgeschoond. Het resultaat van het algoritme is een uitkomst die anders is dan de invoer was. Het resultaat kan direct worden gebruikt. Dan spreken we bijvoorbeeld van een datagedreven beslissing. Of het resultaat wordt gebruikt als invoer voor een volgende stap. Dan spreken we van datagedreven ondersteuning.

In essentie vallen heel veel stukjes computerprogrammatuur onder deze definitie van een algoritme. Stel dat in een proces het resultaat 8 van de som $4 + 4$ wordt gebruikt, dan spreken we van een algoritme. Het is niet te doen om al dit soort algoritmen op te sporen en ze te beschrijven. De algoritmen die we in het algoritmeregister publiceren zijn naast de definitie dat zij een vooraf bepaalde reeks van instructies volgen, óók van invloed op het woon- en/of leefgeluk van Zwollenaren.

Informatiebeveiliging

Digitalisering neemt een steeds prominentere plek in onze samenleving. We vertrouwen daarbij veelvuldig op data. Deze data komt overal vandaan. Uit landelijke registraties voor bijvoorbeeld personen en gebouwen. Uit zaaksystemen waarin we aanvragen ontvangen, verwerken en afsluiten. Uit logging. Enzovoort. Enzovoorts. Deze data zijn niet allemaal voor iedereen toegankelijk. We hebben de plicht hier zorgvuldig mee om te gaan. Dat betekent onder andere dat er sprake moet zijn van doelbinding. Hiermee bedoelen we dat het doel waarvoor we de data gebruiken past bij de gevoeligheid van de data. Bij gemeente Zwolle hebben we een proces ingericht waarbij we actief stilstaan bij de vraag of de beoogde data ook gebruikt kan en mag worden.

Ethiek

Als overheid hebben we een plicht om integer te handelen. Er zijn helaas voorbeelden waarbij dat niet gedaan is. Denk bijvoorbeeld aan de kinderopvangtoeslag affaire of het systeem Fraude Signalerings Voorziening van de Belastingdienst. Bij de toepassing van algoritmes verbinden we data met elkaar, we voeren er bewerkingen op uit en we verbinden waarde aan de uitkomst van het algoritme. Het is daarom belangrijk om de vraag te stellen of de data die we gebruiken wel de juiste is. Of die data wel compleet is. Of die data wel voor die doeleinden gebruikt kan worden. Of die data niet per ongeluk zorgt voor een incorrect of buitenproportioneel beeld. Het zijn de ethische vragen die oproepen tot de vraag: mag het wel? En hoe kan het woon- en leefgenot van de Zwollenaar hierdoor beïnvloed worden? En is dat wel wenselijk? Gemeente Zwolle heeft een Ethische Commissie ingesteld die hierover adviseert. Het algoritmeregister geeft daarmee ook invulling aan de beantwoording van de ethische vragen.

Algoritmeregister gemeente Zwolle, onderdeel van <https://www.zwolle.nl> - © 2022

Onze algoritmen

🔍 Zoeken

Geautomatiseerd afsluiten werkprocessen

De afdeling inkomensondersteuning kent diverse aanvraag processen waarvan sommige met een groot volume. De behandeling van aanvragen is een arbeidsintensief proces. Met gebruik van algoritmen kunnen diverse taken worden geautomatiseerd. Hierdoor wordt kostbare behandel tijd uitgespaart en kan de behandelduur worden verkort.

[Lees meer](#)

Werkproces minimaregeling

Door inzet van Robotic Process Automation bij de uitvoering van de minimaregelingen krijgt de aanvrager sneller bericht over het besluit en ontvangt aansluitend de...

[Lees meer](#)

Werkproces Parkeren

Bij het automatiseren van het werkproces parkeren gaat het om de parkeerregistraties toe te delen naar de verschillende parkeergarages waar een voertuig...

[Lees meer](#)

Eyebikes

Om Zwolle beter te begrijpen op het gebied van afval en parkeerdruckte, vindt er structurele analyse plaats om te bepalen hoeveel afval er in de stad ligt, of hoe druk het is. Een van de manieren waarop deze analyse wordt uitgevoerd is met objectdetectie. Met software op een Smartphone wordt de publieke buitenruimte gescand om afvalzakken, losse stukken afval en auto's te detecteren.

De software wordt gefaciliteerd door CamenAI, een externe samenwerkingspartner dat de gemeente Zwolle voorziet van een algoritme die herkent wanneer er afval ligt, of wanneer er ergens een auto staat.

De verzamelde data worden samengebracht op een online platform zodat de gemeente Zwolle inzicht krijgt in afval en parkeerdruckte. De software maakt gebruik van 'blurring'. Dit betekent dat personen, kentekens en voertuigen geblurred worden zodat persoonsgegevens niet te achterhalen zijn.

Door gebruik te maken van objectdetectie kan de gemeente haar beleid aanpassen en veranderingen aanbrengen in afval -en parkeerbeleid.

Contactgegevens

Voorbeeld a

In hac habitasse

In hac habitasse

Gedetailleerde informatie over het systeem

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut eget pulvinar ligula. Sed vitae ante non ante venenatis egestas eu sit amet lacus. Duis feugiat ante vitae dolor luctus, sed blandit justo ultrices. Morbi placerat nisi et feugiat hendrerit. Nulla tempor viverra ex, in porttitor nulla pharetra id. Curabitur ac tincidunt mi.

Datasets

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Gegevensverwerking

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Non-discriminatie

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Menselijk toezicht

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Risicobeheer

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Geautomatiseerd afsluiten werkprocessen

De afdeling inkomensondersteuning kent diverse aanvraag processen waarvan sommige met een groot volume. De behandeling van aanvragen is een arbeidsintensief proces. Met gebruik van algoritmen kunnen diverse taken worden geautomatiseerd. Hierdoor wordt kostbare behandel tijd uitgespaard en kan de behandelduur worden verkort.

Het hierboven genoemde algoritme ontlast met name medewerkers van een grote hoeveelheden 'systeem-kliks' in de SSD (Suite van het Sociaal Domein). Die 'kliks' zijn noodzakelijk om het betreffende werkproces af te sluiten. Dit afsluiten zorgt ervoor dat de inwoner bericht krijgt van de afhandeling en dat er een beschikking zichtbaar wordt in de persoonlijke internet omgeving [Mijn Loket | Digitaal loket gemeente Zwolle](#)

Het gaat hier dus om administratieve handelingen die moeten gebeuren ná de inhoudelijke beoordeling en verwerking van de betaling. Deze handelingen kunnen technisch niet met SQL worden afgedaan. Er moet *actief* op een 'knop' gedrukt worden in SSD om te zorgen dat het 'Afsluit Zaak' bericht wordt verzonden naar de gekoppelde Zaak in de eSuite. Tevens worden alleen dan ook de SSD-documenten rapportage en beschikking verzonden en gearchiveerd bij de Zaak.

Dit algoritme is een generieke oplossing die op meerdere soorten processen kan worden ingezet. Op dit moment zijn dat de :

- 1) aanvraag individuele inkomensvoetstuk;
- 2) aanvraag zorgkostenregeling;
aanvraag participatiefonds.

Contactgegevens

Afdeling inkomensondersteuning

██████████ / Adviseur bedrijfsvoering

██████████

██████████

Applicatie Suite Sociaal Domein – Centric

RPA applicatie – UiPath

Ontwikkelaar/bouwer algoritme: MVR en Partners ██████████

Gedetailleerde informatie over het systeem

Datasets

Tabel uit database van Suite Sociaal Domein

Selectie-criteria zitten op:

- Regelingcode
- Groepscode
- Status werkproces
- Fase werkproces
- Medewerkernummer actuele fase

Gegevensverwerking

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Non-discriminatie

Dit algoritme gebruikt geen persoonsgegevens in de selecties.

Menselijk toezicht

Dit algoritme werkt 'unattended' dus zonder direct menselijk toezicht.

Het algoritme stuurt een technisch verwerkingsrapport per mail naar de procesverantwoordelijke.

Tevens is er 'controle' op de werking vanuit zowel de inwoner zelf (status van de Zaak in MijnLoket) als op de afdeling via het overzicht van de werkvoorraden in de Suite Sociaal Domein.

Risicobeheer

Het risico profiel van dit algoritme is laag. Er worden geen persoonsgegevens gebruikt, geen taken uitgevoerd met rechtspositionele gevolgen.

Er is wel technisch risico bij uitval door een storing of een aanpassing van de werking en/of inrichting van de SSD. In het slechtste geval moeten de werkprocessen weer handmatig worden afgesloten door een of meerdere medewerkers

Werkproces parkeren

Bij het automatiseren van het werkproces parkeren gaat het om de parkeerregistraties toe te delen naar de verschillende parkeergarages waar een voertuig geparkeerd heeft. Dit t.b.v. beleidsontwikkeling, beheer en onderhoud. De belasting van medewerkers, als gevolg van de vele repeterende handelingen, wordt hierdoor teruggedrongen en de datakwaliteit verbeterd.

Contactgegevens

Voorbeeld a
In hac habitasse
In hac habitasse

Gedetailleerde informatie over het systeem

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut eget pulvinar ligula. Sed vitae ante non ante venenatis egestas eu sit amet lacus. Duis feugiat ante vitae dolor luctus, sed blandit justo ultrices. Morbi placerat nisi et feugiat hendrerit. Nulla tempor viverra ex, in porttitor nulla pharetra id. Curabitur ac tincidunt mi.

Datasets

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Gegevensverwerking

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Non-discriminatie

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Menselijk toezicht

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Risicobeheer

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Dossiernummer 5687

Titel
Geef het dossier een titel Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)Toelichting
Eventuele toelichting op het voorstel**B** / **I** / **↔** / **U** / **☰** / **☰**Vertrouwelijk Eigenaar
Selecteer de medewerker die het voorstel behandelt

Organisatieonderdeel Informatievoorziening

Besluitvorming proces

Onder welke agenda dient het voorstel te worden geplaatst

- Wachten op parafering
- Geparafeerd
- Parafering afgekeurd

> **PFO** [REDACTED] **maart 2022**
05.01, Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)
Deadline 3 maart 2022 11:00**>** **College 2018-2022, 8 maart 2022**
09 p, Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)
Deadline 2 maart 2022 13:00**>** **Overdracht College-Raad, 10 maart 2022**
10, Voorgestelde wijze van afdoening motie algoritmeregister
Deadline 9 maart 2022 16:00**>** **Raadsplein besluitvormend (Raadzaal), 19 april 2022**
5.B.24, Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)

Toevoegen

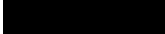

Mede opsteller 1 geselecteerd

Informatienota voor de raad

Datum 1 maart 2022

Onderwerp	Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder

Informant
Afdeling Informatievoorziening
Telefoon
Email
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De voorgestelde wijze van afdoening van de motie M-5

Datum 1 maart 2022

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Technologie heeft al decennialang een steeds prominentere plek ingenomen in de wijze waarop organisaties werken. Onze gemeentelijke organisatie is daarbij geen uitzondering. We werken met informatiesystemen die we voeden met gegevens om deze op een later moment weer te gebruiken. We zien ook steeds meer toepassing van informatiesystemen voor het (ondersteunen bij het) nemen van besluiten op basis van de contextuele gegevens die daarvoor gebruikt worden. Het proces van het transformeren van deze gegevens naar bruikbare uitkomsten is een algoritme. Echter is het niet altijd even duidelijk waarop een algoritme zich baseert, en schadelijke gevolgen van het gebruik van algoritmen zijn alom bekend. Dat vraagt om transparantie en verantwoording. Hierom werd gevraagd in de motie 'Algoritmeregister' die op 16-11-2020 door D66, GroenLinks, en Swollwacht is ingediend en unaniem werd aangenomen. Vandaag informeer ik u over de voortgang en planning van de implementatie van dit algoritmeregister.

Kernboodschap

De verdergaande digitalisering brengt met zich mee dat algoritmen een plek hebben gekregen, en meer zullen krijgen, in de wijze waarop we beleid maken en uitvoeren. Algoritmen zijn transformatoren die gevoed worden met data en op basis daarvan een antwoord op een vraag produceren. Het is belangrijk transparant te zijn over de wijze waarop we algoritmen, en daarmee ook welke data, we gebruiken en hoe we die uitkomsten gebruiken. Er is een motie ingediend waarmee werd opgeroepen tot het ontwikkelen van een algoritmeregister naar het voorbeeld van gemeenten Amsterdam en Helsinki. De basis van dit algoritmeregister is gereed en er zijn drie algoritmen geselecteerd die als eerst beschreven worden, waarbij aandacht is voor begrijpelijke taal... De eerste publieke versie van het algoritmeregister wordt gepubliceerd in kwartaal 2 van dit jaar.

Toelichting

De motie met de oproep tot het ontwikkelen van een algoritmeregister naar het voorbeeld van Amsterdam en Helsinki, heeft ertoe geleid dat we bezig zijn met het ontwikkelen en implementeren van zo'n register. Deze ontwikkeling loopt parallel met de realisatie van de nieuwe website voor Gemeente Zwolle. Omdat deze nieuwe website eerst gelanceerd moet zijn alvorens nieuwe ontwikkelingen hieraan worden toegevoegd is gezocht naar een alternatief waarmee het algoritmeregister ontwikkeld kon worden. Een werkgroep heeft zich bezig gehouden met het opstellen van een definitie voor het woord algoritme¹. Deze definitie is echter nog te ruim om zinvol toe te kunnen passen voor het register. Daarom is er een criterium aan toegevoegd: wij publiceren algoritmes op de website die impact kunnen hebben op het leef- en woongeluk van de Zwolse inwoner. Er zijn drie² algoritmen geselecteerd die als eerst gepubliceerd worden in het algoritmeregister. Er is een richtlijn opgesteld die de vraag om de beantwoording van de verschillende onderwerpen van het algoritme. Op deze manier borgen we eensluidend de vorm waarmee we algoritmen beschrijven. Er is verbinding gelegd met het Verspimelteam zodat we de inhoudelijke teksten begrijpelijk en volgens een consistente schrijfstijl publiceren. Team Digitale Regie is op de hoogte en zal ondersteunen door het algoritmeregister te

¹ De Zwolse definitie voor een algoritme luidt als volgt: "Een algoritme is een vooraf bepaalde set stappen die door een computer gevolgd wordt."

² De drie algoritmen die als eerst worden toegevoegd aan het algoritmeregister worden ingezet bij zwerfvuildetectie, parkeren en de minimaregeling.

Datum 1 maart 2022

koppelen aan de website zwolle.nl. Op dit moment werken we aan drie onderwerpen die nodig zijn voordat de eerste versie van het algoritmeregister gepubliceerd kan worden.

1. We beschrijven de algemene teksten in het algoritmeregister en de teksten van de drie algoritmen volgens de opgestelde richtlijn en stemmen deze af met het Versimpelteam.
2. We werken uit hoe het algoritmeregister na livegang beheerd wordt zodat nieuwe algoritmen toegevoegd kunnen worden, gewijzigde algoritmen aangepast worden en niet langer gebruikte algoritmen verwijderd worden uit het register.
3. We voeren een finale (tekstuele) review op het gehele algoritmeregister voordat we het register publiceren.

Door de definitie en afspraken over hoe we algoritmes publiceren borgen we de werkwijze waarmee we in de toekomst ook andere algoritmes kunnen toevoegen. De eerste publieke versie van het algoritmeregister wordt gepubliceerd in kwartaal 2 van dit jaar.

Consequenties

N.v.t.

Financiën

Voor nu kan dit binnen de bestaande middelen, wanneer het register groter wordt en meer onderhoud vraagt wordt dit als een taak gezien.

Communicatie

Volgt bij livegang van het algoritmeregister.

Vervolg

Wanneer het algoritmeregister openbaar toegankelijk is volgt een nieuwe informatienota

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

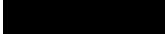

Informatienota voor de raad

Datum 1 maart 2022

Onderwerp	Voorgestelde wijze van afdoening van motie "Algoritmeregister"(M-5)
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder

Informant
Afdeling Informatievoorziening
Telefoon
Email
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De voorgestelde wijze van afdoening van de motie Algoritmeregister (M-5)

Datum 1 maart 2022

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Technologie heeft al decennialang een steeds prominentere plek ingenomen in de wijze waarop organisaties werken. Onze gemeentelijke organisatie is daarbij geen uitzondering. We werken met informatiesystemen die we voeden met gegevens om deze op een later moment weer te gebruiken. We zien ook steeds meer toepassing van informatiesystemen voor het (ondersteunen bij het) nemen van besluiten op basis van de contextuele gegevens die daarvoor gebruikt worden. Het proces van het transformeren van deze gegevens naar bruikbare uitkomsten is een algoritme. Echter is het niet altijd even duidelijk waarop een algoritme zich baseert, en schadelijke gevolgen van het gebruik van algoritmen zijn alom bekend. Dat vraagt om transparantie en verantwoording. Hierom werd gevraagd in de motie 'Algoritmeregister' (M-5) die op 16-11-2020 door D66, GroenLinks, en Swollwacht is ingediend en unaniem werd aangenomen. Vandaag wordt u geïnformeerd over de voortgang en planning van de implementatie van dit algoritmeregister.

Kernboodschap

De verdergaande digitalisering brengt met zich mee dat algoritmen een plek hebben gekregen, en meer zullen krijgen, in de wijze waarop we beleid maken en uitvoeren. Algoritmen zijn transformatoren die gevoed worden met data en op basis daarvan een antwoord op een vraag produceren. Het is belangrijk transparant te zijn over de wijze waarop we algoritmen, en daarmee ook welke data, we gebruiken en hoe we die uitkomsten gebruiken. Er is een motie 'Algoritmeregister' (M-5) ingediend waarmee werd opgeroepen tot het ontwikkelen van een algoritmeregister naar het voorbeeld van gemeenten Amsterdam en Helsinki. De basis van dit algoritmeregister is gereed: de structuur ervan is neergezet. Er zijn algoritmen geselecteerd die als eerst beschreven worden, waarbij aandacht is voor begrijpelijke taal. De eerste publieke versie van het algoritmeregister wordt gepubliceerd in kwartaal 2 van dit jaar.

Toelichting

De motie met de oproep tot het ontwikkelen van een algoritmeregister naar het voorbeeld van Amsterdam en Helsinki, heeft ertoe geleid dat we bezig zijn met het ontwikkelen en implementeren van zo'n register. Deze ontwikkeling loopt parallel met de realisatie van de nieuwe website voor Gemeente Zwolle. Omdat deze nieuwe website eerst gelanceerd moet zijn alvorens nieuwe ontwikkelingen hieraan worden toegevoegd is gezocht naar een alternatief waarmee het algoritmeregister ontwikkeld kon worden. Een werkgroep heeft zich bezig gehouden met het opstellen van een definitie voor het woord algoritme¹. Deze definitie is echter nog te ruim om zinvol toe te kunnen passen voor het register. Daarom is er een criterium aan toegevoegd: wij publiceren algoritmes op de website die impact kunnen hebben op het leef- en woongeluk van de Zwolse inwoner. De structuur voor het algoritmeregister is gemaakt: er zijn algemene informatieve pagina's en onderliggende pagina's waarop algoritmen beschreven worden, op dit moment nog gevuld met voorbeeldtekst. Er zijn algoritmen² geselecteerd die als eerst gepubliceerd worden in het algoritmeregister. Er is een richtlijn opgesteld die de vraagt om

¹ De Zwolse definitie voor een algoritme luidt als volgt: "Een algoritme is een vooraf bepaalde set stappen die door een computer gevolgd wordt."

² De algoritmen die als eerst worden toegevoegd aan het algoritmeregister worden ingezet bij parkeren en de minimaregeling. Een derde algoritme is in het vizier. Er wordt een proef uitgevoerd binnen het programma Slimme Samenleving waarmee zwerfvuil gedetecteerd wordt door gebruik van de camera van een mobiele telefoon. Wanneer deze proef resulteert in inbedding in de dienstverlening zal dit algoritme ook beschreven worden.

Datum 1 maart 2022

de beantwoording van de verschillende onderwerpen van het algoritme. Op deze manier borgen we eensluidend de vorm waarmee we algoritmen beschrijven. Er is verbinding gelegd met het Versimpelteam zodat we de inhoudelijke teksten begrijpelijk en volgens een consistente schrijfstijl publiceren. Team Digitale Regie is op de hoogte en zal ondersteunen door het algoritmeregister te koppelen aan de website zwolle.nl. Op dit moment werken we aan drie onderwerpen die nodig zijn voordat de eerste versie van het algoritmeregister gepubliceerd kan worden.

1. We beschrijven de algemene teksten in het algoritmeregister en de teksten van de drie algoritmen volgens de opgestelde richtlijn en stemmen deze af met het Versimpelteam.
2. We werken uit hoe het algoritmeregister na livegang beheerd wordt zodat nieuwe algoritmen toegevoegd kunnen worden, gewijzigde algoritmen aangepast worden en niet langer gebruikte algoritmen verwijderd worden uit het register.
3. We voeren een finale (tekstuele) review op het gehele algoritmeregister voordat we het register publiceren.

Door de definitie en afspraken over hoe we algoritmes publiceren borgen we de werkwijze waarmee we in de toekomst ook andere algoritmes kunnen toevoegen. De eerste publieke versie van het algoritmeregister wordt gepubliceerd in kwartaal 2 van dit jaar.

Consequenties

N.v.t.

Financiën

Voor nu kan dit binnen de bestaande middelen, wanneer het register groter wordt en meer onderhoud vraagt wordt dit als een nieuwe taak gezien.

Communicatie

Volgt bij livegang van het algoritmeregister.

Vervolg

Wanneer het algoritmeregister openbaar toegankelijk is volgt een nieuwe informatienota.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorstel

Zwolle

Datum

1 maart 2022

Algoritmeregister

Algoritmes, machine learning en artificial intelligence worden steeds meer ingezet om data te verwerken. Als gemeente is Zwolle hierin geen uitzondering. Het is verstandig om daarin met de tijd mee te gaan. Het brengt alleen wel een vraagstuk over transparantie met zich mee. Hoe wordt deze data verwerkt en hoe draagt het bij tot het nemen van beslissingen? Het mag niet zo zijn dat een burger geconfronteerd wordt met een actie van de gemeente, of een geautomatiseerd besluit ontvangt zonder dat duidelijk is hoe de gemeente hiertoe is gekomen. Daarom hebben Helsinki en Amsterdam een algoritmeregister op hun webpagina opgenomen waarmee algoritmes verantwoord kunnen worden aan de burger.

De gemeenteraad van Zwolle, in vergadering 16 november 2020

Constaterende dat:

- De gemeente Zwolle gebruik maakt van algoritmes.
- Deze algoritmes niet inzichtelijk zijn voor burgers die te maken krijgen met de uitkomsten hiervan

Van mening dat:

- Het voor de burger open en controleerbaar moet zijn, welke acties door de gemeente aan de hand van algoritmes worden uitgevoerd.
- Het gebruik van deze publiek verzamelde data verantwoord kan worden door de broncode van de verwerking publiek te maken.

Roept het college op:

- Een publiek algoritmeregister naar het model van Helsinki of Amsterdam in te richten op de website van de gemeente.
- In dat register de broncodes te openbaren van de algoritmes die in gebruik zijn.

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks

D66

Swollwacht

Met algemene stemmen
aangenomen 16-11-2020

Opdrachtomschrijving IV

Informatievoorziening

Datum 24 maart 2023

Versie 0.9

Door het invullen van deze Projectbrief IV wordt de impact van het ingediende verzoek op hoofdlijnen bepaald.

Algemeen

Onderwerp Plan van aanpak Algoritmeregister

Opdrachtgever

PB opgesteld door

Betrokkenen

Datum 24 maart 2023

Geef een korte omschrijving van de aanleiding van het verzoek

Technologie heeft al decennialang een steeds prominentere plek ingenomen in de wijze waarop organisaties werken. Onze gemeentelijke organisatie is daarbij geen uitzondering. We werken met informatiesystemen die we voeden met gegevens om deze op een later moment weer te gebruiken. We zien ook steeds meer toepassing van informatiesystemen voor het (ondersteunen bij het) nemen van besluiten op basis van de contextuele gegevens die daarvoor gebruikt worden. Het (herhaaldelijk) proces van het transformeren van deze gegevens naar bruikbare uitkomsten is een algoritme.¹ Het is echter niet altijd even duidelijk waarop een algoritme zich baseert, hoe volledig (inclusief) en actueel data is, hoe het algoritme getraind is en hoe de beslissingen worden genomen. De schadelijke gevolgen van het gebruik van algoritmen zijn alom bekend. Dat vraagt om transparantie en verantwoording vanuit onze organisatie.

De gemeenteraad heeft om openheid, controleerbaarheid en en verantwoording bij gebruik van algoritmen gevraagd door de motie 'Algoritmeregister' (dd 16-11-2020) van D66, GroenLinks, en Swollwacht, unaniem aan te nemen. De motie roept het College op om een publiek algoritmeregister in te richten naar het model van Helsinki of Amsterdam op de website van de gemeente.

Geef een omschrijving van de voorgestelde oplossing

Vooraf: eerste stappen in de uitwerking.

De afdoening van de motie is in 2022 bij het programma Datagedreven werken (DGW) neergelegd. De motie is afgedaan met de toezegging om een algoritmeregister te realiseren (structuur neer te zetten) en drie algoritmen te omschrijven (vulling van het

¹ In de bèta versie van het algoritmeregister is dit algemeen begrip nog nader uiteengezet. Echter is er een aantal relevante definities (zie bijlage 1) die we moten betrekken bij nadere uitwerking van het register. Meer hierover lees je onder het kopje 'voorgestelde oplossing'.

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

register). Begin 2022 is er eerste verkenning gedaan naar de inrichting van het algoritmeregister op de website van Zwolle. Toentertijd werd er gewerkt aan de nieuwe Intranet omgeving voor de gemeente en het ontwikkelen van een nieuw register kon op dat moment niet meegenomen worden. Daarom is er voor een tijdelijke oplossing gekozen: een register in de ESRI-omgeving. Dit idee is verder uitgewerkt tot een bèta versie met de indeling van het Amsterdamse register en omschrijving van 3 algoritmen (zie bèta versie in bijlage 2). Echter zowel de opzet (structuur) van het register als inhoud (algoritmebeschrijving) zijn in concept en niet volledig. De vraag is of dit de definitieve gewenste indeling is. Hierover is nog geen besluit genomen. In deze fase zijn de werkzaamheden rond het register stil komen te liggen vanwege het vertrek van de medewerker die met de realisatie van het algoritmeregister belast was. Na die tijd is er geen nieuwe capaciteit vrij gemaakt om het register publicatie-klaar te maken.

Landelijk algoritmeregister voor overheden

In de tussentijd hebben de landelijke ontwikkelingen de gemeentelijke ontwikkeling ingehaald. Afgelopen december publiceerde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een landelijk algoritmeregister. Nederlandse overheden kunnen (nu nog) vrijwillig alle algoritmen die zij gebruik in dit register publiceren. Burgers, onder wie vooral onderzoekers en programmeurs, moeten zo inzicht krijgen in het doel en de werking van algoritmen. Het streven is om impactvolle algoritmen openbaar te maken zodat helder is hoe deze algoritmen werken en hoe deze ingezet worden.

De verwachting is dat het gebruik van het landelijk register vanaf 2024 verplicht wordt gesteld.

Moet Zwolle dan nog een eigen algoritmeregister ontwikkelen?

Afgaand op de landelijke ontwikkeling, lijkt het logisch dat de gemeente Zwolle direct op het landelijke register aansluit in plaats van eigen register te gaan ontwikkelen.

Technisch zal dit ook makkelijk te realiseren zijn. Het landelijke register is een open source register waar gemeentes zelf, na aanvraag bij BZK, op kunnen publiceren. Dit gebeurt nu nog door een Excel (zie link in bijlage 1) in te vullen, maar gaat per april 2023 via een webformulier of API. Dit is kosteloos.

Bekendmaking van de Zwolse algoritmen kan plaats vinden via een link op de gemeentelijke website. Dit bespaart veel geregel en onderhoud van de Zwolse site en er wordt geen dubbel werk gedaan (publicatie zowel in het Zwolse register als in het landelijke).

Het voorstel is om aansluiting op het landelijk register als uitgangspunt te nemen voor nadere uitwerking.

De vraag is of Zwolle aansluiting vindt op het landelijke register met haar ambitie voor en de uitwerking van het register, het betreft in ieder geval:

- *Afbakening van te publiceren algoritmen*

Het BZK spreekt over 'impactvolle algoritmen'. In Zwolle hebben we dit iets specifiekker benoemd namelijk de algoritmen die van invloed zijn op het leef- en werkgeeluk van de inwoners.

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

- *Opzet en indeling van het algoritme.*
De landelijk opzet en indeling verschilt van het uitgewerkte Zwolse voorstel in de bèta versie voor het vullen van zo'n register. Ook zal onderzocht moeten worden of de definitie van de algoritmen nog passend is voor de huidige situatie. Daarnaast heeft de Zwolse gemeenteraad bijvoorbeeld gevraagd om de broncode van de verwerking publiek te maken. Past dit in de opzet van het landelijk register? Hoe gaan we hiermee dan mee om?
- *Eigenaarschap van gepubliceerde algoritmen*
Als Zwolle gebruik gaat maken van het landelijke register, gaan we onze informatie over de algoritmen in het rijks-systeem opslaan. Daarbij dienen in ieder geval een aantal vragen beantwoord worden.
Wie is uiteindelijk de eigenaar van deze informatie? Hoe is de continuïteit van het register gewaarborgd? Is Zwolle haar informatie kwijt als het register uit de lucht gaat? Enz.

Opdracht

Met in acht neming van de bovenstaande punten wordt onderstaand aanpak voorgesteld voor om het algoritmeregister voor Zwolle te realiseren:

1. Valideer de afbakening van te publiceren algoritmen voor Zwolle.
2. Verken de mogelijkheid om bij het landelijk algoritmeregister aan te sluiten.

Onderstaande aanpak is uitgewerkt uitgaande dat we wel gebruik gaan maken van het landelijke register. Als we na de verkenning tot de conclusie komen dat we een eigen algoritmeregister moeten ontwikkelen, moeten we de opdracht bijstellen en opnieuw wegen.

3. Zorg voor de nodige besluitvorming voor de bovenstaande punten.
4. Werk de rollen, verantwoordelijkheden en het proces voor de publicatie van de algoritmen.
5. Maak een voorstel of en (indien ja) hoe Zwolle met toezicht wil omgaan op de publicatie en actualiteit van eigen algoritmen.
6. Draag zorg voor de publicatie van minstens twee²algoritmen in het register.
7. Draag zorg voor de bekendheid van het algoritmeregister en uitgewerkte afspraken onder de medewerkers van de gemeente.

Wat zijn de alternatieven?

Zelf een algoritmeregister op de Zwolle site creëren. Dit lijkt omslachtig gezien beschikbaarheid van een landelijk register en de verwachte verplichting om deze in de toekomst te gebruiken. Echter moet worden onderzocht of we Zwolse ambitie "kwijt kunnen" in het landelijke register.

Als we na de verkenning tot de conclusie komen dat we een eigen algoritmeregister moeten ontwikkelen, gaan we de opdracht heroverwegen. Daarbij zal verkend moeten

² 1 van de 3 algoritmen uit de bèta versie is komen te vervallen.

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

worden of we de huidige oplossing in de ESRI-omgeving gaan voortzetten of dat we met Saidot gaan werken (Fins softwarebedrijf), net als Helsinki en Amsterdam.

Wat is de urgentie?

In Zwolle staan we voor 'bewust gebruik van digitale technologie'.³ Dit hebben we in de strategie vertaald naar onder andere transparant zijn over het gebruik en de werking van algoritmen. Het algoritmeregister is het instrument om dit te realiseren. We werken op deze manier onze ambitie uit.

Een jaar geleden hebben we de toezegging aan de gemeenteraad gedaan om een algoritmeregister uit te werken en te publiceren. Daarbij was het tweede kwartaal van 2022 als realisatieperiode genoemd. We kunnen deze uitwerking niet nog langer uitstellen.

Daarnaast is de verwachting dat de publicatie van de algoritmen wettelijk verplicht wordt gesteld in de (nabije) toekomst. Als ambitieuze gemeente hoeven we niet op deze verplichting te wachten en zouden onze algoritmen willen publiceren.

Wat zijn de risico's en bijbehorende maatregelen?

- **Afhankelijkheid van een landelijk systematiek**
Met de keuze voor het landelijke algoritmeregister wordt Zwolle afhankelijk van de inrichting van het register op het rijksniveau. Dit betekent dat we de invulling van het register telkens zouden moeten aanpassen aan de wijzigingen die daar doorgevoerd worden. Omdat het algoritmeregister nog een nieuw fenomeen in het landelijk perspectief is, wordt dit de komende tijd nog verder ontwikkeld en waarschijnlijk dus aangepast.
Het is nu nog onduidelijk hoe groot impact hiervan zal zijn. Dit punt wordt meegenomen in de voorgestelde verkenning en zal meewegen in het nog uit te werken besluit.
- **Continuïteit van het algoritmeregister**
Mocht het landelijk algoritmeregister om een (on)bekende reden uit de lucht worden gehaald, dan is er geen plek waar de Zwolse algoritmen te zien zijn. Dit is echter niet waarschijnlijk omdat het verplicht wordt om op het landelijk algoritmeregister te publiceren.
- **KANTTEKENIGN: Algoritmen en kunstmatige intelligentie (AI)**
De aangenomen motie focust op de realisatie van het algoritmeregister. Algoritmen zijn sterk gerelateerd aan het onderwerp kunstmatige intelligentie (oftewel een gebruikelijke Engelse term - het Artificial Intelligence, afgekort AI). Sterker nog, in de praktijk worden deze temen door elkaar gebruikt, Maar weten we wat een AI is?

³ Dit is speerpunt 4 van de Digitale strategie Gemeente Zwolle/

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

Raming kosten

Kosten incidenteel

De incidentele kosten zijn alleen die van medewerkers van IV en 16 uur uit de business.

Kosten structureel

Beheer door een Functioneel beheerder. Moeilijk is te zeggen hoe veel dit precies is omdat dat ligt aan de algoritmen en hoe vaak deze beschrijving veranderd moet worden of dat er een beschreven en toegevoegd moet worden. Hier moet nog een verkenning op komen.

Kosten Incidenteel	Bedrag
116 uur a 110 euro/uur	€ ██████████
	€
Totaal	€ ██████████

Kosten Structureel	Bedrag
N.n.t.b., verwachting minimaal voor onderhoud bestaande algoritmen + eenmalige investering van 30 uur per elke nieuwe algoritme.	€
	€
Totaal	€

Raming baten

Baten financieel

Het gaat hierbij om geldelijke opbrengsten. Vervangt de oplossing iets en levert dat financieel voordeel op? Denk daarbij ook aan besparing op Fte.

Het gaat om een globale inschatting. Wanneer je al specifiek kunt zijn, geef dat dan aan.

Voordeel	Bedrag
Omschrijving 1	€
Omschrijving 2	€
Totaal voordeel	€

Baten niet financieel

Het gaat hierbij om niet-geldelijke opbrengsten zoals een betere kwaliteit of dienstverlening, hogere efficiency, etc.

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

We zorgen dat we weer opener en transparanter zijn richting de burger over welke informatie wij als gemeente hebben en van welke algoritmen we gebruik maken. Daarnaast zal dit register onze kwaliteit van dienstverlening bevorderen: we gaan bewust met algoritmen om.

Budget

Is er budget voor het realiseren van dit verzoek beschikbaar?

- Ja,
 Nee
 Onduidelijk

Zo ja, loonsom IV € [REDACTED] voor de medewerkers uit de business).

Advies Kwaliteitsboard IV

Vermeld hier het advies van de Kwaliteitsboard evenals de datum waarop het in de Kwaliteitsboard IV is besproken.

Conclusie MT-IVO

De conclusie wordt genomen door het MT-IVO ten behoeve van een totaal advies portfolio IV aan de Managementtafel Digitalisering met als resultaat:

- Het verzoek in uitvoering kan worden genomen
- Het verzoek op zich kansrijk wordt geacht, maar toch eerst verder door een projectgroep uitgewerkt moet worden
- Het verzoek af te wijzen
- Het verzoek uit te stellen, bijv. als gevolg van een voorwaardelijke afhankelijkheid.

Datum 24 maart 2023
Versie 0.9

Bijlage 1. Relevante links

Site Landelijke Algoritmeregister (over deze website):

[Over deze website - Het Algoritmeregister van de Nederlandse overheid](#)

Site Amsterdams Algoritmeregister (betekenis algoritmeregister):

[Amsterdam Algoritmeregister – Het algoritmeregister is een overzicht van de algoritmes die de gemeente Amsterdam gebruikt bij gemeentelijke dienstverlening. Een algoritme is een vooraf bepaalde set regels of stappen die door de computer gevolgd worden. Per algoritme vindt u eerst algemene informatie over de bedoeling en werking van het algoritme. Daarna vindt u meer gedetailleerde technische informatie. Door feedback te geven helpen kunt u ons helpen om de algoritmes die we gebruiken beter, eerlijker en verantwoord te maken.](#)

Definitie Algoritmeregister Ministerie Justitie & Veiligheid

[pdf \(overheid.nl\)](#)

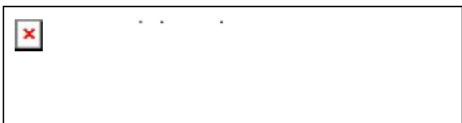
Excel sheet voor het invullen van algoritmen voor het landelijk register

[invulijst-algoritmeregister-0.xlsx](#)

[Redacted]
Van: [Redacted]
Verzonden: maandag 20 maart 2023 17:04
Aan: [Redacted]
Onderwerp: FW: Maken we gebruik van algoritmen in de e-Suite?

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

[Redacted]
Zie onderstaand antwoord van Dimpact [Redacted]

[Redacted]
Gemeente Zwolle,
Postadres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle
Bezoekadres: Grote Kerkplein 15

De gemeente Zwolle beschouwt e-mail als volwaardig communicatiemiddel. Dit betekent dat u erop mag vertrouwen dat de inhoud van dit bericht correct en compleet is.

Van: Medewerkerportaal <medewerkerportaal@zwolle.nl>
Verzonden: vrijdag 17 maart 2023 09:09
Aan: [Redacted]
[Redacted] Maken we gebruik van algoritmen in de e-Suite?

[Redacted]
Zie hieronder de reactie vanuit Dimpact.

met vriendelijke groet

Zwolle

Afwezig: donderdag & vrijdag vanaf 12:00 uur

Van: [redacted] <servicedesk@dimpact.nl>

Verzonden: donderdag 16 maart 2023 15:28

Aan: [redacted]

Onderwerp: [redacted] Maken we gebruik van algoritmen in de e-Suite?

[redacted] een issue toe aan Zwolle

FdB: Als ik de mail bijlage lees en de voorbeelden bekijken die daar in genoemd zijn, is dit door de gemeente zelf te beantwoorden.

Het antwoord of in de e-Suite algoritmen gebruikt worden is eenduidig ja, er zijn in de diverse processen achtereenvolgende stappen gedefinieerd, waar beslissingen worden genomen die mensen aangaan, bijvoorbeeld een vergunning verlenen/afwijzen of een klacht afhandelen.

Dimpact Servicedesk / SD-47942

Maken we gebruik van algoritmen in de e-Suite?

Wijziging door: [redacted]

Toegewezen aan: [redacted]

Oplossing: Opgelost / Beantwoord

Status: ~~Wacht op ondersteuning~~ Opgeleverd ter goedkeuring

 [Voeg Commentaar toe](#)

Deze boodschap werd verzonden door [redacted] (v8.20.15#820015-sha1:7f2c793)

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 13 maart 2023 14:53
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: WOO uitvraag Algoritmen

[REDACTED]

Het antwoord is: nee, dat is niet bekend. Op dit moment worden er door architectuur geen algoritmes geregistreerd.

Wat ons wel bekend is:

- het algoritmen register, daar hebben voor zover wij weten de Programmamanager DGW en Ethisch Officer inzicht in.
- het RPA-register dat we bij architectuur hebben bijgehouden, dit is een excel bestand. Dat is weliswaar geen algoritmen register, maar kan een aanknopingspunt zijn richting de betrokken binnen RPA. De huidige product owner van RPA [REDACTED] is in het verleden op de hoogte gesteld van dit RPA-register. Ik heb een kopie van dit RPA register (met datum) geplaatst in de teams map WOO Algoritme.

Mocht je vragen hebben naar aanleiding hiervan, dan hoor ik dat graag.

[REDACTED]

Gemeente Zwolle
Postadres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

[REDACTED]

Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag.

De gemeente Zwolle beschouwt e-mail als volwaardig communicatiemiddel. Dit betekent dat u erop mag vertrouwen dat de inhoud van dit bericht correct en compleet is.

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 10 maart 2023 15:55
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: WOO uitvraag Algoritmen
Urgentie: Hoog

Hai,

BG.legal heeft de gemeente Zwolle een WOO-verzoek gedaan m.b.t. Algoritmen.

 heeft mij gevraagd dit verzoek op te pakken. Dit is besproken in het MT-IVO met de toezegging dat alle benodigde capaciteit vanuit IV beschikbaar is.

De antwoorden worden door gebundeld en met korte toelichten verzonden naar BG.legal.

Ik heb de vragen vertaald naar 4 opdrachten.

Voor de beantwoording van deze opdrachten hebben we jouw kennis en inzicht nodig. In het document staat deze expliciet aangegeven.

De Informatiemanagers kennen hun domein/vakafdelingen. Zij kunnen daarom gericht navraag doen, wanneer het waarschijnlijk is dat een dergelijk algoritme wordt gebruikt. De architecten en de productowner kunnen op de hoogte zijn van dergelijke algoritmen. De ethisch officer kent het proces rond ethiek. Het programma DGW is op de hoogte van de stand van zaken mbt het algoritme register.

Ik hoop dat een en ander duidelijk voor je is wanneer je de opdracht heb gelezen. Maar als je vragen hebt of anderszins, hoor ik het graag.

 met vriendelijke groet

Gemeente Zwolle, ZWIVS
Postadres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle
Bezoekadres: Lübeckplein 2

Unieke aanduiding	Korte omschrijving functionaliteit	Lange omschrijving functionaliteit	Gereleerd aan	Status	Datum status	Locatie	Versie	Attended / unattended	Eigenaar	Betrokken afdelingen	1e FB	2e FB	Technologie	Applicaties (CRUD)	GEMMA processen	GEMMA functionaliteiten	Data (CRUD)	Privacy gevoelig J/N	Documentatie	Opmerkingen
Memoriaal	Boeken memorialen	Excel bestand met memoriaal wordt ingevoerd in Financiële administratie (OneWorld)	parkeren (is input) werkvoorraad memoriaal (is input)	productie	feb-21		2.0 6	unattended		FI	Capgemini		U Path	- OneWorld - C	Beheren Financiën	Grootboekbeheer	Journaalpost - C	Nee	Beschikbaar bij coördinator werkproces memoriaal (afdeling FI)	10-02-2022: Betrokkene vanuit IV is
Parkeren	Creëren memoriaal overzicht	PDF overzicht met inkomsten uit parkeren wordt omgezet in memoriaal excel format.		productie	feb-21		1.0 27	unattended		FI	Capgemini		U Path	- Portal BSPAYONE - R - Excel (M365) - C	Beheren Financiën	Grootboekbeheer	Journaalpost - C	Nee	Beschikbaar bij coördinator werkproces memoriaal (afdeling FI)	10-02-2022: Betrokkene vanuit IV is
Werkvoorraad memoriaal	Uitlezen memoriaal mail	Uitlezen memoriaal mail en gereed maken voor verdere verwerking		productie	feb-21		2.0 3	unattended		FI	Capgemini		U Path	- Outlook (M365) - R	Beheren Financiën	Grootboekbeheer	Journaalpost - R	Nee	Beschikbaar bij coördinator werkproces memoriaal (afdeling FI)	10-02-2022: Betrokkene vanuit IV is
James	Ondersteunen individuele inkomstenoeslag	assistentie bij de afhandeling van aanvragen IIT (Individuele inkomstenoeslag).		productie	feb-21					IO team minima			U Path							Zie bericht intranet: https://portal.zwolle.nl/Nieuws/Paginas/Welkom-James!.aspx